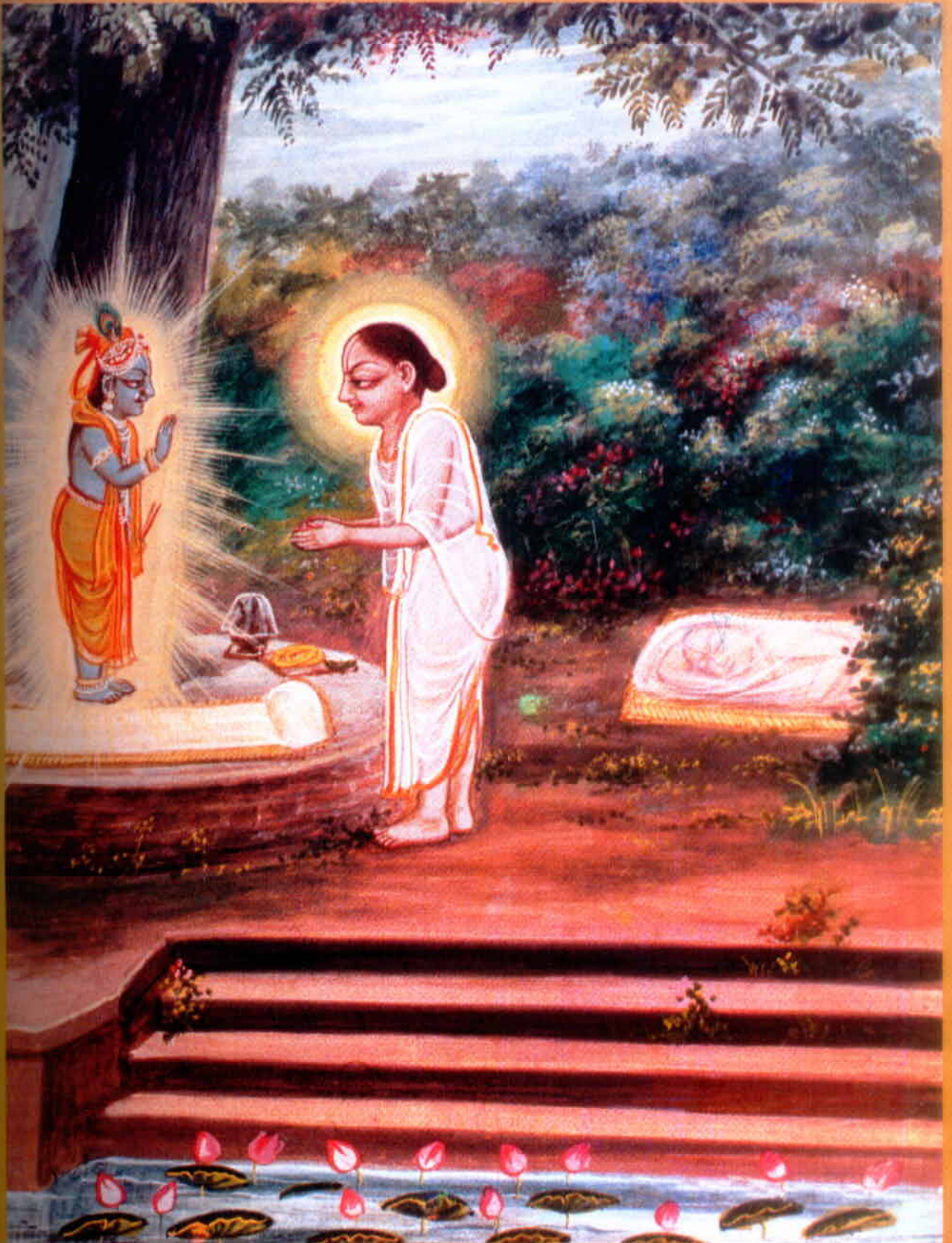
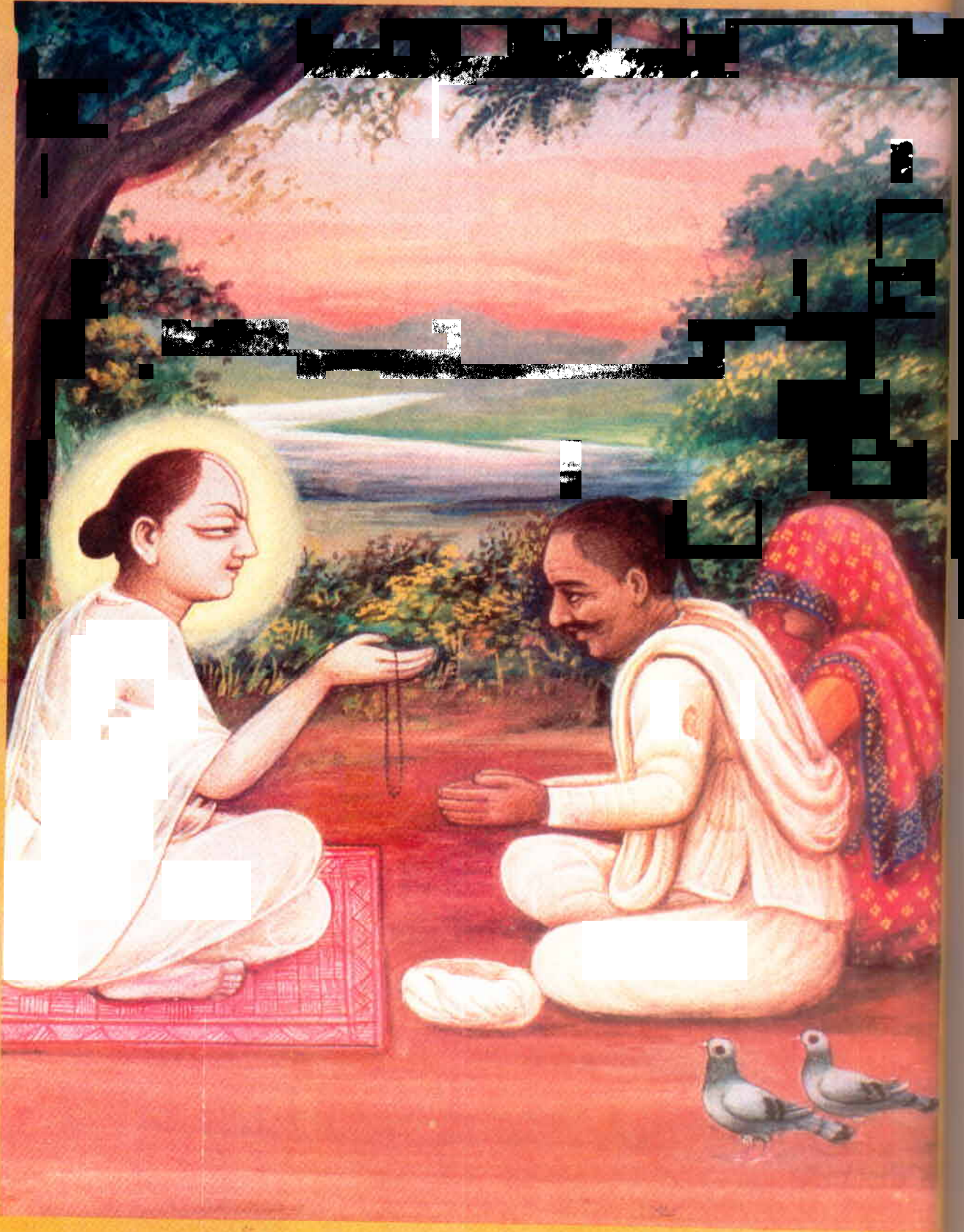

श्री सर्वोत्तम

भक्तिमार्गाब्जमार्तण्डाय नमः

श्री सर्वोत्तम

स्त्रीशूद्राद्युद्धतिक्षमाय नमः

‘સ્ત્રીશૂદ્રાધુધ્યુતિક્ષમઃ’

શ્રીઆચાર્યજી સ્ત્રી-શુદ્ર અને જીવો માત્રના ઉદ્ધાર કરવામાં સમર્થ છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

અન્ય ભક્તિમાર્ગીય સિદ્ધાંતોમાં પણ કેવળ ત્રણ વર્ણ એટલે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય અને વૈશ્યના જ ઉદ્ધારનું વર્ણન મળી આવે છે. શ્રી આચાર્યજીએ પુષ્ટિ ભક્તિદ્વારા આ ત્રણેય વર્ણનો ઉદ્ધાર તો કર્યો, પરંતુ તેથી એ આગળ વધીને સ્ત્રી શુદ્ર અને અન્ય હિન પ્રાણી માત્ર જેઓ વેદાદિ કર્મોના અનાધિકારી છે, તેમનો પણ આપ શાસ્ત્રોક્ત ઉદ્ધાર કર્યો.

“કિરાતહૂણાન્દપુલિન્દપુલ્કસા આશીરકંકા ચતનાઃ ક્ષાસાદરા
યેડન્યે વ પાપા યદુપાશ્રયાશ્રયાઃ શુદ્યન્તિ તસ્મૈ પ્રભવેષ્ણતે નમઃ

(શ્રીમદ્ભાગવત ૧૨-૪-૧૮)

આપે મહાવનની એકા નામની ક્ષત્રણી તથા યાદવેન્દ્રદાસ કુંભાર આદિનો ઉદ્ધાર કરી ભક્તિમાર્ગની વિશ્વવ્યાપકતા બતાવી. આવા પ્રકારની અંગીકૃતિનો શાસ્ત્રીય આધાર શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતામાં સ્પષ્ટ છે.

“માં હિ પાર્થ ત્વપાશ્રિત્ય ચેર્હપિ સ્યુઃ પાપયોનયઃ ।
સ્ત્રિયો વૈશ્યાસ્તથા શૂદ્રાસ્તેડપિ યાન્તિ પરાં ગતિમ્ ॥
કિં પુનર્બ્રહ્મિણાઃ પુણ્યા ભવતા રાજર્ષયસ્તથા ।
અનિત્યમસુખં લોકમિમં પ્રાપ્ય ભજસ્વ મામ્ ॥

(૯-૩૨, ૩૩)

આ નામ “વીર્ય-ધર્મ”- સૂચક છે .

ચિત્ર-પરિચય

એકા ક્ષત્રણી અને યાદવેન્દ્રદાસ કુંભારન આપ ચરિત્ર છે.

નામ-સંગતિ

આ પ્રકારની અંગીકૃતિનું ઉત્તમકૃણ શું છે ? તે બતાવવા શ્રી ગુંસાઈજી “અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશ વલ્લભીકૃત માનવઃ ” નામનું નિરૂપણ કરે છે.

“અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશ વલ્લભીકૃત માનવઃ”

શ્રીઆચાર્યજી અંગીકાર માત્રથી જ જીવોને શ્રી ગોપીશના
પ્રિય બનાવી દે છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

બ્રહ્માદિક દેવતા, મુનિ આદિના ધ્યાનમાં પણ ન આવી
શકે તેવા શ્રીગોપીજન વલ્લભ શ્રીગોપીશ, શ્રી આચાર્યજી દ્વારા
અંગીકૃત જીવના એટલા બધા પ્રિય બની જાય છે કે જીવ સદોષ
હોવા છતાં તેના દોષ ન જોતાં પ્રિય કરીને રાખે છે.

આ પ્રકાર જીવનો સ્વીકાર રામાનંદ પંડિતની વાર્તામાં
અષ્ટ છે. સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુર્નાન્યથા તુ કરિષ્યતિ ની
પ્રતીતિ અર્થે અપરાધનું નિમિત્ત બનાવી શ્રી આચાર્યજી એ રામાનંદ
પંડિતનો ત્યાગ કર્યો હોવા છતાં શ્રી ગોપીજનવલ્લભ શ્રી નાથજીએ
રામાનંદ દ્વારા સમર્પેલી બજારની જલેબી આરોગી અંગિકૃત જીવો
ઉપરનું પોતાનું પ્રિયત્વ પ્રદર્શિત કર્યું.

આ નામ “યશ-ધર્મ” સૂચક છે .

ચિત્ર-પરિચય

રામાનંદ પંડિત શ્રીનાથજીને જલેબી ભોગ ધરી રહ્યા છે.

નામ-સંગતિ

આવા પ્રકારનું ઉત્તમ ફળ દેવાવાળી અંગીકૃતિ
(શરણાગતિ) નો પ્રકાર કયો છે, તે બતાવવા આગળનું નામ
“અંગીકૃતૌસમર્પાદઃ” કહે છે.

श्री सर्वोत्तम

अंगीकृत्यैव गोपीश वल्लभीकृत मानवाय नमः

श्री सर्वोत्तम

अंगीकृतौ समर्थादाय नमः

“અંગીકૃતૌ સમર્યાદઃ”

શ્રીઆચાર્યજી પુષ્ટિમર્યાદા સહિત જીવનો અંગીકાર
કરવાવાળા છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

જીવને ભક્તિમાર્ગમાં સ્વીકાર કરવા માટે અનેક માર્ગ છે, પરંતુ શ્રીઆચાર્યજી પુષ્ટિ એટલે અનુગ્રહની મર્યાદાથી, પરિસ્થિતિ અને જીવની યોગ્યતા જોઈ, કોઈને મંત્રોપદેશ દ્વારા, યા તો કોઈને દ્રષ્ટિ દ્વારા અંગીકાર કરે છે.

આ રીતે આપશ્રીએ વાંસવાડાના ગોપાળદાસનો કેવળ જળની અંજલી છાંટીને તથા એક સોદાગરનો ઘોડો જે દેવી જીવ હતો તેને નંદગામમાં પાન સરોવર ઉપર દ્રષ્ટિમાત્રથી અનુગ્રહ દ્વારા અંગીકાર કર્યો.

આ નામ “શ્રી-ધર્મ” સૂચક છે .

ચિત્ર-પરિચય

નંદગામ-પાનસરોવર પર સૌદાગર ના ઘોડાનો ઉદ્ધાર .

નામ-સંગતિ

આવા જીવોને અંગીકાર કરવામાં શું કારણ છે ? ત બતાવવા ‘મહાકાશિકઃ’ આ નામ સંબોધે છે.

“મહાકાર્ણિક :”

શ્રીઆચાર્યજી અત્યંત કરૂણાવાન છે.

અર્થ-ચરિત્ર-સંગતિ

શ્રી આચાર્યજી કૃપાના નિદિ હોવાના કારણે અત્યંત કરૂણાવાન છે. આમાં કોઈ આશ્ચર્ય નથી. કારણ કૃપાનું બીજુ રૂપ ક છે. કરૂણા વિના કૃપા થઈ શકતી નથી. ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજીએ આ કરૂણાના આપનાં ચરિત્રો મર્યાદા પુરૂષોત્તમના હોવા પતિત સ્ત્રી શુદ્રમાં શબરી આદિના ઉદ્ધારનાં પુષ્ટિ કાર્યો કર્યા. જ્યારે શ્રી વલ્લભાધીશ મહા કરૂણાવાન હોવાથી સ્ત્રી શુદ્ર અસ્પૃશ્ય આદિ જીવોને કરૂણાધર્મથી જ અનુગ્રહ દ્વારા અંગીકાર કરે છે, આવો અંગીકાર કરૂણા સિવાય થઈ શકતો નથી.

આવા જીવોમાં કેટલાક શ્રી આચાર્યજીના સ્વરૂપમાં જ આસક્ત છે. કોઈ શ્રી ભગવત્ સ્વરૂપમાં શ્રી આચાર્યજીની ભ રાખે છે, કોઈ આપનો આશ્રય રાખે છે. કોઈ આપના ગ્રન્થનો આશ્રય રાખે છે. કોઈ આપના સ્વરૂપની માનસી સેવા કરે છે. પોતાના સેવ્ય સ્વરૂપના શ્રમનો વિચાર ન કરતાં આપના દર્શનને મહત્વ આપે છે, કોઈ આપશ્રીના ચરણાંકિત વસ્ત્રની તો કોઈ અ હસ્તાક્ષરની સેવા કરે છે. કોઈ અંતિમ સમયમાં શ્રી આચાર્યજીમાં જ એક આશ્રય હોવાનું પ્રગટ કરે છે.

શ્રી આચાર્યજી પરત્વેજ આવી એકાંકી, સર્વાંગી-સર્વાત્મિકા ભક્તિ સિદ્ધ થવામાં આપનું પારસ્પરિક આસક્તિ મહાકાર્ણિકત્વજ કારણરૂપ છે.

નિરોધો यदि भक्तानां स्वस्मिन् स्वस्थ व तेषु च ।

तदोभयसु सम्बन्धाद् दृढो भवति नान्यथा ॥ સુબોધિનીજી કા. -૧૦-૯

આપના સ્વરૂપમાં આસક્તિ સિદ્ધ થયેલા સેવકોમાં

૧ દામોદરદાસ હરસાની	૯ માધવ ભટ્ટ કાશ્મીરી
૨ કૃષ્ણદાસ મેઘન	૧૦ વિષ્ણુદાસ છીપા
૩ પદ્મનાભદાસ	૧૧ અચ્યુતદાસ
૪ રજો ક્ષત્રાણી	૧૨ શ્યામદાસ સુથાર
૫ સેઠ પુરૂષોત્તમદાસ	૧૩ કન્હૈયાલાલ ક્ષત્રી
૬ પ્રભુદાસ જલોટો	૧૪ દામોદરસાસ સંભલવાળા
૭ દિનકર શેઠ	૧૫ સૂરદાસ
૮ પુરનમલ જૈવલ	

વિગેરે પ્રસિદ્ધ છે.

પોતાના સ્વરૂપમાં આવી ઉચ્ચતર આસક્તિ હોવાના કારણે આપ આ ભક્તોને કરૂણા કરી ભગવદ્લીલાના આનંદનું છે. આવા આપ અત્યંત કરૂણાવાન છે, એટલું જ નહિ, પરંતુ આપની અંગીકૃતિની નિઃસીમ કરૂણા તો આપે અડેલમાં જ્ઞાતિની બ્રાહ્મણીના અક્ષમ્ય અપરાધ યુક્ત ચરિત્ર ન જોતાં કેવળ આપના કરૂણાધર્મથી અંગીકાર કરી પુષ્ટિમાર્ગીય સેવા પ્રદાન કર્યું.

આ મહાકાર્ણિક : નામ ‘જ્ઞાન-ધર્મ’ નું સૂચન કરે છે.

ચિત્ર-પરિચય

શ્રી આચાર્યજી અડેલની સજાતીય બ્રાહ્મણીબાઈને અપરાધોની ક્ષમા કરી શરણમાં લે છે.

નામ-સંગતિ

આવી મહાન કરૂણા કરવામાં શું કારણ છે ? તે જણાવવા ‘વિભુ’ નામ કહે છે.

શ્રી સર્વોત્તમ

મહાકાઠણિકાય નમઃ

श्री सर्वोत्तम

विश्वे लम्